

INTRODUKTION TILL

RENBRUKSPLAN

- ▶ BESKRIVER RENSKÖTSELNS BEHOV AV SKOGSMARK, MYR OCH FJÄLL
- ▶ STÄRKER OCH SPRIDER TRADITIONELL KUNSKAP FÖR FRAMTIDEN
- ▶ DOKUMENTERAR KLIMATFÖRÄNDRINGARNAS PÅVERKAN PÅ RENBETET

RENBRUKSPLANEN - ETT SÄTT FÖR RENNÄRINGEN ATT GÖRA SIG HÖRD

Renbruksplanerna är till stor nytta för samebyarna, både vid samhällsplanering, dialogmöten och samråd men även som ett stöd i den egna verksamheten. RBP är också ett sätt att dokumentera och överföra traditionell kunskap till nya generationer.

Tiderna förändras och samebyarna stöter allt oftare på nya utmaningar med intrång och exploatering av betesmarker samt klimatförändringarna som blir tydligare för varje år. Betydelsen av RBP ökar.

PRATA MOTPARTENS SPRÅK

Renbruksplanerna kom från början till som ett hjälpmedel för samebyarna att beskriva sin komplexa markanvändning

på ett sätt som skogsbolag, exploatörer och samhällsplanerare kan förstå.

Syftet var bland annat att dela in betesmarkerna i olika värdekärnor ur renskötselns perspektiv. Det har lett till ett koncept som fått genomslag på flera sätt.

SPRIDA TRADITIONELL KUNSKAP FÖR ATT RÄDDA FRAMTIDEN

Traditionellt har samisk kunskap förts vidare från person till person och till nästa generation genom berättelser och samtal samt praktiserande i fält.

Överföringen av den traditionella kunskapen sker numera inte lika ofta genom personliga samtal och arbete sida vid sida.

Idag har vi tekniska möjligheter att på ett enkelt sätt dokumentera kunskap som behöver föras vidare.

RBP kan vara ett nytt sätt att stärka, sprida och öka respekten för den traditionella kunskapen. Kunskapsöverföring i form av dokumentation i RBP är i första hand för samebyns eget bruk. Den kunskap som förs in i RBP kan vara ovärderlig för framtida generationer inom samebyn.

BETESLANDSINDELNING MED VÄRDEKÄRNOR

Renbruksplanen består av flera delar.

Vid skriftlig förfrågan från myndighet, kommun eller markanvändande aktör kan samebyn leverera sin senaste version av beteslandsindelning från sin egen RBP.

En förutsättning för leverans är att det föreligger planerings- och/eller samrådsärendet med berörd aktör.

Det finns många exempel på hur renbruksplanerna används som besluts- och planeringsunderlag vid projektering av vindkraft, gruvdrift, turismanläggningar och som underlag för samråd med företrädare för skogsbruket.

”För vår sameby har renbruksplanen spelat en avgörande roll när vi beskrivit samebyns markanvändning i domstolsprocesser. RBP är ett viktigt verktyg för oss för att visa samebyns behov av renbete.”

Marita Stinnerbom, Vilhelmina Norra

RENGIS ÄR SAMEBYARNAS ARBETSVERKTYG

Dataprogrammet som används för att lagra informationen i renbruksplanen kallas RenGIS.

Omvärldsfaktorer som kan påverka renskötseln är en del av RenGIS, till exempel information om skogsbruk, gruvnäring, vind- och vattenkraft, infrastruktur, jordbruk, friluftsliv, klimat och väder, natur- och kulturmiljöer.

Genom att samla all denna information tillsammans med information om renskötseln i RenGIS blir de sammanlagda effekterna av all markanvändning tydligare.

Med hjälp av RenGIS får samebyn:

- Förbättrat underlag för operativ renskötsel
- Förbättrat underlag för samrådsdiskussioner med andra markanvändare
- Dokumentation över förändrad markanvändning
- Information som kan kombineras med andra databaser

ETT LEVANDE DOKUMENT AV NULÄGET

Renbruksplanen är ett levande dokument.

De uppdateringar som görs visar ett slags nuläge som ständigt förändras med olika förutsättningar; intrång, rovdjur, hur skogsbruket bedrivs, vindkraftsetableringar, nya gruvor, förändrad infrastruktur osv.

Dokumentationen av uppdaterade nulägen kan även användas för framtiden, exempelvis för att följa klimatets påverkan på rennäringen.

RENNÄRING SOM RIKSSINTRESSE

Rennäringen räknas som ett riksintresse på samma sätt som exempelvis mineralresurser, kulturmiljövård och friluftsliv. Riksintresse blev ett lagstadgat begrepp 1987.

Att något klassas som riksintresse innebär att staten har starkare ställning gentemot kommunerna med möjligheter att ingripa om inte kommunerna tar hänsyn till riksintressen i sina kommunala översiktsplaner och beslut enligt plan- och bygglagen. Även länsstyrelserna har ett uppdrag att bevaka rennäringen som ett allmänt intresse.

Riksintressen värderas och ställs mot varandra vid t ex etablering av en gruva. Vid en sådan myndighetsprocess är det viktigt att Sametinget har så bra underlag som möjligt gällande renskötseln markanvändning i berörda samebyar. Om man kan komma in tidigt i processen och har bra underlag för information är chansen större för att rennäringen värderas högt när riksintressena ställs mot varandra.

”Vi är den enda aktör som kan presentera material där man väger in alla för rennäringen kumulativa, negativa faktorer. Det ger ett övertag gentemot exploatören som nästan alltid bara visar sin bild av deras intrång.”

Jonas Vannar, Sirges sameby

UPPDATERING AV RENBRUKSPLAN

Samebyn har ansvar för att löpande uppdatera informationen i sin RBP. Den viktigaste delen att uppdatera är beteslandsindelningen med tillhörande text om samebyns renskötselår alternativt samebyns årstidscykel.

Beteslandsindelningen kan se olika ut från år till år beroende på tillgången på bete. Uppdateringar förs in i RenGIS-verktyget.

Observera att det är viktigt att förankra uppdateringarna i samebyn (t ex genom styrelsebeslut).

IRENMARK – SAMETINGETS VERKTYG FÖR ATT BESKRIVA MARKANVÄNDNING

iRenmark innehåller den information som Sametinget behöver för sitt myndighetsuppdrag att tillhandahålla översiktliga kartor över rennäringens markanvändning, riksintressen för rennäringen osv.

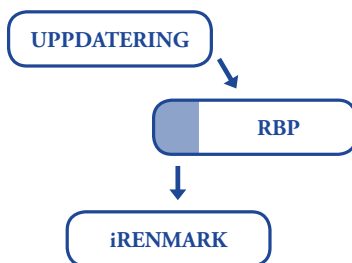
För att informationen i iRenmark ska vara korrekt är det viktigt att Sametinget får kännedom om uppdateringar, förändringar och nuläge av betes användningen inom samebyns område. Kontakta Sametingets GIS-samordnare om hur ni ska gå till väga: tel 0980-780 20.

FRAMTIDSVISION

Sametinget håller på att utveckla en teknisk lösning så att samebyarna ska kunna rapportera in uppdateringar i beteslandsindelningen till iRenmark via RenGIS.

Övrig information i RBP är samebyns privata information. Som det ser ut idag måste samebyn BÅDE uppdatera sin renbruksplan OCH meddela Sametinget för att informationen i iRenmark ska vara aktuell.

Den färgade delen i Renbruksplanen symboliserar betes-landsindelningen som Sametinget kan få tillgång till för att hålla iRenmark uppdaterat med den senaste informationen.

DET ÄR MÖDAN VÅRT ATT UPPDATERA RBP!

- ▶ Viktig information som beskriver påverkan på samebyns renskötsel.
- ▶ Ett underlag vid samhällsplanering, samråd, konsultationer och miljöövervakning.
- ▶ Ett underlag för innovationer och restaureringar i samband med klimatanpassning.

Sámediggi
Sámedigge
Sámiediggie
Saemiedigkie

0980-780 30 / kansli@sametinget.se

